

*Степенко Анастасія Дмитрівна,
Студентка I курсу,
Спеціальності «Культурологія»*

*Науковий керівник:
доктор філософських наук, професор
Меднікова Галина Сергіївна*

«Монументалізм творчості Врубеля київського періоду»

Актуальність. Монументальне мистецтво було і продовжує бути одним з найбільших важелів ідейного та духовного впливу на глядача в усі часи. Монументальний живопис зокрема Михайла Врубеля вплинув на подальший розвиток мистецтва модерну, що формувався у період життя цього художник. Талант М.Врубеля як монументаліста, що було затребуване часом формування стилю модерн, склався при реставрації і розписі Кирилівської церкви та при підготовці ескізів до розписів Володимирського собору. Унікальність Кирилівського храму полягає в його автентичності. Після Софійського собору це другий храм у Києві, що зберігся з часів Стародавньої Русі з великою площиною давньоруського живопису, що стало поштовхом до незвичайних образів його творчості.

Після прибуття до Києва Врубель одразу взявся до розпису фресок у Кирилівській церкві. Спочатку були написані Архангели Михаїл і Гавриїл, що стало своєрідною перевіркою стилю та здібностей митця. На момент, коли Прахов доручив художнику реставрацію фрески Гавриїла, датованої XII століттям, від самого зображення залишилася лише графья —продряпаний у сирій штукатурці загальний нарис фігури. Можна сказати, що від Врубеля вимагали створити образ майже з нуля, але митець прекрасно впорався з такою складною задачею. Як пізніше згадував син Прахова, Микола: Врубель, коли писав деталі фігури та одягу архангела у візантійському стилі, «не вигадував нічого від себе, а вивчав постановку фігур і складки одягу по матеріалам, що збереглися в інших місцях». Тож, з завданням замовника художник впорався на відмінно і пізніше на стінах з'явилися й інші фрески з біблійними сюжетами, відновлені Михайлом Врубелем.

У Кирилівській церкві Врубель написав пророка Мойсея, композиції «Янголи з лабарами», «Сходження Святого Духа», в якій прототипами апостолів були київські вчені та священники. І тут же Врубель створив одну зі славнозвісних своїх робіт «Богоматір з малям». Повернувшись з Венеції за кілька місяців, Врубель представив чотири образи: Ісуса, Святих Кирила, Афанасія та Богородицю з Немовлям. Яскрава колористика, виразність образів та певна «мозаїчність» живопису Врубеля мають такий самий потужний візуальний вплив як й давні розписи, передаючи відновлені образи святих, підкреслені його власним стилем і досвідом.

Поруч з роботою в Кирилівській церкві, відомі його роботи над розписуванням куполу святої Софії, але особливо примітною є робота над оформленням Володимирського собору. Там він працював у компанії інших художників. Це був собор під особливим наглядом царя Олександра III, а потім Миколи II. Тому була велика конкуренція між митцями за право працювати там.

Керував всіма реставраційними роботами Адріан Прахов. Він запросив майстерних художників, вже тоді дуже відомих, Віктора Васнецова та Михайла Нестерова. І двох російських митців польського походження: це Павло Сведомський та Вільгельм Котарбінський. І коли приїхав Врубель, вже склався мистецький колектив у Володимирському соборі, тож його не допустили. Хоч сам Прахов дуже хотів, щоб Михайло намалював образ якогось святого, але ні Васнецов, ні Нестеров, ні Сведомський з Котарбінським не погодилися, і навіть погрожували Прахову, якщо він допустить Врубеля, до такої роботи.

М. Врубеля вважали індивідуалістом, він мав стиль малярства, не такий, як у них,

його ідеалом був Олександр Іванов з його картиною “Явлення Христа народів”. Врубель створив тільки орнамент у Володимирському соборі на стінах і особливо на стовпах південної і північної нави, який сьогодні вважається класичним. Він використав візантійську основу, а точніше, поєднав її з давньо українською та давньо російською. Таке поєднання мотивів створило стиль, який ніхто не міг повторити. Сьогодні відвідувачі можуть побачити роботу Врубеля у цьому соборі.

До Києва в той час їхало багато художників, це місто мало велику кількість древніх церков. Тут були давні намолені місця, дивний рельєф місцевості. Київ тоді не без підстав порівнювали з Єрусалимом. Відновлення історичної пам'яті, реставрація стародавніх творів монументального живопису розкрили таланти багатьох митців, зокрема, Михайла Врубеля. Отже саме Київ і його культові споруди, їх стародавні фрески сформували монументальне бачення мистецтва Врубелем, надали можливостей і сил втілитися у світовому мистецтві.

Список використаної літератури:

1. Музей «Кирилівська церква – пам'ятка архітектури XII сторіччя» Володимир ТАРАСЮК, журналіст. Медіа-центр «Першого екскурсійного бюро» : <http://primetour.ua/uk/excursions/museum/muzey--kirillovskaya-tserkov---pamyatnik-arhitekturyi-xii-veka-.html>
2. Оксана Сторчай. «Сакральний живопис Михайла Врубеля: Проблема канону (київський період творчості)» :<http://hudkult.mari.kiev.ua/article/view/186139>
3. 3«30 хвилин у різних вимірах»: Михайло Врубель. Радіо Свобода: <https://www.radiosvoboda.org/a/934833.html>